# Acordo 17 do Consello de Goberno de 24 de setembro de 2026 polo que se ratifica o Regulamento do TFM do Máster en Xestión da Arte o Patrimonio Cultural

O Real Decreto 822/2021, de 28 de setembro, polo que se establece a organización das ensinanzas universitarias e o procedemento de aseguramento da súa calidade, establece no seu artigo 17.4, que todos os plans de estudos de Máster Universitario incluirán un TFM, que deberán ser defendidos nun acto público, seguindo a normativa que a tal efecto estableza o centro ou no seu caso a universidade.

Na Normativa de matrícula, elaboración e defensa dos traballos fin de grao e fin de máster na Universidade de Santiago de Compostela, aprobada na sesión do Consello de Goberno do 10 de Marzo de 2016, establécense distintas pautas relacionadas co TFM e as liñas básicas para a uniformidade na regulación dos TFM das diferentes titulacións de máster da USC.

No Máster Universitario en Xestión da Arte e o Patrimonio Cultural da Universidade de Santiago de Compostela (USC), establécese que o TFM desta titulación consta de 6 créditos. A Comisión Académica do Máster e a Xunta de Facultade da Facultade de Xeografía e Historia, en desenvolvemento das disposicións citadas e en exercicio das competencias que lle atribúen os Estatutos da Universidade de Santiago de Compostela e o Regulamento de matrícula, elaboración e defensa dos traballos de fin de Grao e fin de Máster da Universidade de Santiago de Compostela, aproba o seguinte Regulamento dos TFM do Xestión da Arte e o Patrimonio Cultural.

## Artigo 1. Obxecto.

Regular o proceso de realización e presentación dos TFM no Máster en "Xestión da arte e o Patrimonio Cultural".

## Artigo 2. Contidos dos TFM.

O TFM consistirá na elaboración dun traballo no que se acrediten os coñecementos, competencias e destrezas adquiridas durante os estudos realizados no citado programa de posgraduado. Incluirá, como mínimo, tarefas de procura e revisión bibliográfica,

lectura e integración de información, elaboración de información relevante, redacción e presentación.

O TFM supón a realización por parte de cada estudante e de forma individual dun proxecto, memoria ou estudo orixinal baixo a supervisión dun/unha titor/a académico/a, no que se integren e desenvolvan os contidos formativos recibidos, capacidades, competencias e habilidades adquiridas durante os estudos de máster.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

**Artigo 3. Funcións da Comisión de Título do Máster (CT).**

A Xunta de Facultade delega na Comisión de Título (CT) as competencias para establecer os procedementos de elaboración do TFM e a súa avaliación, sendo o coordinador de TFM o coordinador do máster. En particular, no marco establecido pola lexislación vixente, terá as seguintes funcións:

Propoñer anualmente a programación docente na que se determinen as diferentes formas de desenvolvemento, exposición e criterios de avaliación para o curso académico do que se trate.

Establecer a convocatoria anual.

Aprobar a proposta das liñas temáticas, previa consulta aos departamentos con docencia no título e a súa asignación.

Decidir sobre a modificación de temas e/o titor/a asignado/a.

Fixar as características dos traballos (extensión, formato, contido mínimo etc.)

Aprobar os tribunais de avaliación.

Autorizar a presentación dos traballos en casos excepcionais.

Aprobar os criterios de avaliación.

Establecer as datas de presentación dos TFM.

Solucionar os incidentes graves relativos a esta materia.

Calquera outra que o Centro lle encomende.

**Artigo 4. Matrícula.**

A matrícula realizarase nos prazos establecidos para a matrícula ordinaria, xuntamente coas materias que o/a estudante teña pendente de superar para completar os estudos de máster, de ser o caso.

Os/as estudantes de intercambio poderán matricularse desta materia. O seu réxime será o establecido na Normativa de Intercambios da USC.

Para a presentación e defensa pública dos TFM será requisito necesario ter superados todos os demais créditos do máster. A facultade verificará que se cumpren estes requisitos para autorizar a súa presentación. Para estes efectos, no caso de que na data de presentación e defensa aínda non se recibisen todas as actas de exame das materias do máster, o/a secretario/a da facultade solicitará do profesorado encargado das materias que se informe sobre as cualificacións dos estudantes que vaian presentar os traballos na mesma

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

convocatoria. Estes informes teranse en conta no momento da cualificación dos TFM. En ningún caso procederá a cualificación do TFM en tanto existan materias pendentes de cualificación.

Os centros, a través dos órganos que correspondan, atendendo a criterios organizativos e de programación docente, concretarán as datas para a celebración das defensas dos traballos nos intervalos temporais que determine o calendario académico.

A matrícula dará dereito, en cada curso académico, á presentación do traballo en unha única convocatoria con dúas oportunidades.

O número máximo de convocatorias que poderán consumir os estudantes será de dous. No caso de non presentalos en todas as oportunidades, considerarase consumida a convocatoria.

Unha vez formalizada a matrícula, non procederá a devolución dos prezos abonados no caso de non presentarse. O suposto de que o estudante non reúna os requisitos para presentar o traballo por ter materias pendentes dará dereito, se así o solicita, á renuncia da convocatoria.

## Artigo 5. Tutela dos TFM.

Os TFM serán realizados baixo a supervisión dun titor ou titora que oriente e asista ao/a estudante. Por razóns xustificadas e se o órgano competente estímao oportuno, poderase designar outro/a titor/a, un/a cotutor/a, ou excepcionalmente dous cotutores.

O/a titor/a programará sesións de traballo con cada estudante, nas que establecerá o desenvolvemento das tarefas para realizar e orientará o traballo. Será responsable de expoñer ao/a estudante as características do TFM, e de axudalo/a en o seu desenvolvemento, na procura da consecución dos obxectivos propostos, así como de realizar o seguimento e emitir informe preceptivo e confidencial sobre este seguimento no prazo que estableza o centro antes da defensa do traballo e para os efectos de que se teñan en conta para a avaliación establecida na normativa propia.

A CT poderá, excepcionalmente e de forma motivada, nomear un/a cotutor/a con as funcións que lles asigne. O titor ou titora será ordinariamente Persoal Docente e Investigador (PDI) das áreas que impartan docencia na propia titulación.

Excepcionalmente poderán ser cotutores/as profesores/as da USC que se atopen na situación de servizos especiais, comisión de servizos, eméritos/as ou ad honorem e profesores/as doutras universidades ou persoal con vinculación permanente a Organismos Públicos de Investigación (OPI) e profesionais especializados. Non poderán ser co-titores/as persoal de administración e servizos, excepto nos supostos de consideración como profesionais, nin o persoal contratado con cargo ao capítulo VI, excepto os que posúan titulación de máster ou equivalente ou teñan unha titulación que

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

se corresponda co nivel 3 (máster) do MECES. Con carácter previo a realizar a co-tutela deberá comunicarse dita circunstancia ao vicerreitorado con competencias na materia ou ben ao servizo correspondente indicando a dedicación dos titores e co-titores.

Os traballos poderán desenvolverse parcialmente no marco de convenios con empresas ou institucións. Neses casos a matrícula realizarase na USC, pero poderá designarse un cotutor que poderá ser persoal do centro ou institución no que se desenvolva o traballo. En todo caso a defensa e avaliación dos traballos deberá realizarse na USC.

**Artigo 6. Propostas dos TFM.**

A CT arbitrará as medidas oportunas, dentro do seu ámbito de competencias, co fin de garantir que cada estudante en condicións de realizar o TFM poida facelo. En particular velará pola dispoñibilidade de oferta de propostas de TFM, correspondentes ao POD de cada curso.

A tal fin, a CT fará unha estimación sobre o número de propostas de TFM necesarios para cada curso académico e establecerá tamén o número mínimo de liñas temáticas para o TFM que corresponde presentar a cada unha das áreas de coñecemento adscritas ao máster.

Os departamentos enviarán as propostas de liñas temáticas e o profesorado implicado en cada unha delas á CT quince días despois da súa solicitude. A CT estudará as propostas presentadas e aprobará a oferta das liñas temáticas do TFM, podendo, de estimalo conveniente, axustala, en aras de conseguir unha proposta equilibrada. Publicará a lista de propostas resultante. Cada proposta irá acompañada da seguinte información:

Liña temática

Titor/a posible do TFM

Breve descrición do contido

No caso do TFM a desenvolver no marco de convenios con empresas ou institucións ou de intercambio de estudantado, a CT poderá acomodar a información requirida ás circunstancias concretas.

**Artigo 7. Asignación de propostas.**

O estudantado matriculado no TFM poderá elevar á CT unha solicitude de asignación de traballo. A tal fin, cada estudante cubrirá un formulario, dirixido ao/a coordinador/a da CT, no que figurará a liña temática elixida, o nome do/a titor/a de o TFM proposto e o título. A solicitude deberá contar co visto e prace do/a titor/a.

O estudantado entregará a documentación na forma que estableza a CT e nos prazos fixados a tal fin pola CT. Haberá un prazo por cada período de matrícula común.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

A asignación de propostas realizarase tendo en conta as preferencias expresadas na petición de asignación, en base ao expediente académico de cada solicitante.

Unha vez asignadas as propostas de TFM, cada estudante deberá contactar co/a titor/a fin de delimitar o traballo para realizar. O/a estudante e o/a titor/a deberán asinar un documento de inicio do traballo, que deberá remitirse á CT, a través do coordinador do máster, no prazo dun mes desde a aprobación da asignación, coa seguinte información:

Título do TFM

Breve planificación

Declaración de aceptación

Sinatura do profesor/a e do/a estudante e data

**Artigo 8. Modificacións.**

De modo excepcional, o/a estudante poderá solicitar –xunto cun breve informe por escrito do titor—a anulación da asignación do TFM, ou cambio de proxecto, baixo a mesma ou diferente tutela, mediante escrito razoado remitido á CT. A comisión analizará o caso e, se procede, realizará unha nova asignación.

**Artigo 9. Requisitos para a presentación do TFM.**

Para presentar a solicitude de defensa do TFM é requisito superar todos os outros créditos necesarios para o título de máster, isto é, polo menos 54 ECTS na titulación. Tras consultalo co seu titor/a, cada estudante solicitará a defensa do TFM na súa Secretaría Virtual no prazo fixado para tal fin pola CT en cada convocatoria. A solicitude irá acompañada dunha copia electrónica do TFM en formato PDF. Recibida a solicitude, comunicarase tal feito ao titor/a de o TFM, de quen se requirirá un informe confidencial, que estará ao dispor do tribunal.

**Artigo 10. Documentación a presentar.**

A memoria presentada mostrará o traballo desenvolvido polo/a estudante. A CT poderá establecer un formato común para algúns dos elementos da memoria, particularmente, portada e primeira folla. En calquera caso, deberá adoptar, de forma aproximada, a seguinte estrutura:

Portada na que figuren: denominación do máster, título do traballo, nome completo do/a autor/a, titor/a, departamento ao que está adscrito o/a titor/a e curso académico correspondente.

Abstract (200 palabras) en galego, castelán e inglés.

Palabras chave (5) nos mesmos idiomas.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

Índice dos capítulos e apartados.

Introdución.

Contidos.

Bibliografía consultada.

Recoméndase, de maneira aproximada, unha extensión máxima de 12.000 palabras (40 páxinas con interlineado 1,5) nas que non se incluirán imaxes e/ou figuras, segundo se indica nas normas de estilo (Anexo I).

**Artigo 11. Caducidade.**

O/a estudante que non solicitase a defensa da súa TFM en ningún dos prazos previstos no curso académico poderá solicitar dentro do seguinte prazo común de asignación de TFM as prórrogas anuais para a continuación da validez do proxecto, mediante escrito razoado á CT e co visto e prace do/a titor/a de o TFM. Transcorrido o prazo sen a realización da solicitude de prórroga, o/a estudante decaerá no seu dereitos respecto do proxecto de TFM asignado, declarándose caducado. Neste caso, o/a estudante deberá iniciar de novo o procedemento previsto nesta normativa.

**Artigo 12. Tribunais.**

Os traballos serán avaliados por un tribunal, ante o que se fará a exposición e defensa pública, composto por tres profesores da USC adscritos ás áreas de coñecemento que impartan docencia no máster. Nomearase un mesmo tribunal para TFMs con contidos afíns. Os membros dos tribunais encargados de avaliar os TFM, e os suplentes, serán nomeados polo/a decano/a, a proposta da CT.

A participación nos tribunais é obrigatoria para as persoas nomeadas, excepto causa de forza maior debidamente acreditada.

O tribunal estará formado por un/unha presidente/a, un/unha secretario/a e un/unha vocal. Utilizarase o criterio de categoría docente e antigüidade para nomear o/a presidente/a, que será o de maior categoría e o máis antigo, e o/a secretario/a, que será o de menor categoría e antigüidade. O/a presidente/a e o/a secretario/a exercerán como tales en todas as actuacións.

**Artigo 13. Exposición.**

A CT aprobará e publicará, xunto coa convocatoria oficial de exames de cada curso académico, o período das exposicións.

Entre a solicitude de defensa e a exposición do traballo deben mediar, polo menos, 7 días naturais.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

O acto de defensa do TFM realizado terá unha duración máxima de 45 minutos por estudante, e terá carácter de acto público. O tribunal poderá formular cantas preguntas e cuestións considere convenientes tras a exposición do/a estudante; a exposición do/a estudante non superará os 20 minutos. A dinámica do resto do debate quedará baixo criterio do/a presidente/a de o tribunal.

A defensa do traballo será realizada polo/a estudante de maneira presencial.

Para casos debidamente autorizados polas respectivas comisións con competencias na xestión dos TFM, poderá realizarse a defensa pública coas garantías establecidas pola USC para o uso de medios telemáticos.

O estudantado que, unha vez feita a entrega do traballo e verificadas as condicións para a súa defensa, non se presente á defensa do TFM na data asignada, terá a cualificación de suspenso nesa oportunidade.

A elaboración e defensa do traballo poderanse efectuar en calquera das linguas que se utilizaron na impartición de máster conforme ao disposto na memoria de verificación do título.

**Artigo 14. Criterios de avaliación.**

Os membros do tribunal avaliarán os TFMs de acordo con os seguintes aspectos:

Calidade do proxecto.

Presentación escrita do TFM.

Presentación oral.

**Artigo 15. Cualificación.**

A cualificación dos traballos realizarase conforme aos criterios establecidos na programación docente da materia, que estarán vinculados á consecución das competencias da titulación.

A cualificación final do TFM obterase como resultado da deliberación dos membros do tribunal e será comunicada ao estudante de maneira pública unha vez concluído o acto de defensa.

Os traballos terán as seguintes cualificacións: NP, non presentado; 0-4,9, suspenso; 5-6,9, aprobado; 7,0-8,9, notable; 9,0-10, sobresaliente.

Unha vez celebrada a última convocatoria para a presentación dos traballos de fin de máster do curso académico, e tendo en conta os traballos presentados, poderá outorgarse unha matrícula de honra a aqueles traballos que obtivesen unha cualificación superior a 9, sen que o número de matrículas de honra poida exceder do 5% dos/as estudantes matriculados/as no

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

correspondente curso académico. Se o número de estudantes é inferior a 20, poderase outorgar unha matrícula de honra.

Cando se constitúan distintos tribunais para avaliar os traballos de fin de máster, será a CT, unha vez celebrada a última convocatoria, a que decida e outorgue as cualificacións de matrícula de honra que correspondan.

**Artigo 16. Revisión.**

Os/as estudantes teñen dereito á revisión das cualificacións nas datas e horarios que para tal efecto deberán fixarse no momento de facer públicos os resultados provisionais. As datas de revisión deberán estar comprendidas dentro dos dez días seguintes á publicación dos resultados e contemplarán como mínimo dúas datas opcionais. Para estes efectos o mes de agosto será inhábil e non computará neste prazo.

A revisión será persoal e poderá realizala un ou varios membros do tribunal. En todo caso deberá quedar constancia acreditada da celebración da revisión e da data en que se realizou independentemente do medio empregado.

O procedemento de reclamación contra a cualificación será o establecido na normativa vixente relativa á avaliación do rendemento académico dos/as estudantes e de revisión de cualificacións.

**Artigo 17. Actas.**

Elaborarase unha acta individual por cada estudante e TFM, onde constará o nome do estudante, do titor/a académico/a ou cotutores/as, dos membros do tribunal cualificador e o título do traballo, así como a súa cualificación e data de defensa. A acta estará asinada por cada membro do tribunal. En caso de imposibilidade de asinar a acta por algún dos membros avaliadores, esta circunstancia poñerase en coñecemento da Secretaria Xeral, que procederá a autorizar a firma da acta polo/a coordinador/a de os TFM. As actas estarán abertas e deben ser cubertas nos tres períodos (xullo, setembro e febreiro) establecidos para tal finalidade.

Os períodos de cobertura das actas serán os que figuren no calendario académico oficial.

Finalizado o período de defensa do TFM en cada curso académico xerarase de maneira automática unha acta consolidada (acta final) para esta materia, que conterá todo o estudantado matriculado na materia do TFM coas cualificacións que en cada caso correspóndanlles nas actas individuais, non presentado, mencións e as cualificacións obtidas polos/as estudantes de intercambio. Estas actas serán asinadas polo coordinador do título.

O estudantado matriculado que non se presentou a ningunha das oportunidades, figurará na última convocatoria do curso nunha acta conxunta coa mención "non presentado", que deberá ser asinada no caso dos TFM polo decano/a de o centro. Nesta acta conxunta tamén se incorporan as mencións de "matrícula de honra".

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

**Artigo 18. TFM desenvolvidos no marco de convenios de intercambio de estudantes.**

Os/as estudantes de intercambio poderán matricularse nesta materia. O seu réxime será o establecido na Lexislación de Intercambios de Estudantes da USC.

**Artigo 19. Copias do TFM. Publicación.**

Cando a defensa do TFM sexa superada, a copia electrónica en PDF do traballo poderá quedar depositada para o seu arquivo e consulta nos repositorios institucionais da USC.

As comisións competentes poderán propoñer a publicación dos TFM que destaquen pola súa calidade, e en especial propoñeranse os dos/as estudantes que consigan a mención de Matrícula de Honra nesta materia. Os/as autores/as dos traballos propostos, co visto e prace do titor/a, deberán asinar o correspondente documento para autorizar a súa difusión nos repositorios institucionais da USC, no que declaren que se trata dun traballo orixinal e que non está, en todo ou en parte, suxeito a limitacións, tal como titularidade, dereitos de propiedade industrial ou intelectual, ou cláusulas de confidencialidade.

**Artigo 20. Dereitos do estudantado.**

A propiedade intelectual dos traballos correspóndelle ao/a estudante que o realizou. No caso de realizarse os traballos no marco dun contrato ou convenio con algunha entidade ou de ser o caso, dun proxecto ou liña de investigación, os dereitos serán os recolleitos no devandito contrato ou convenio ou os que se pacten previamente, respectando en todo caso a lexislación vixente en materia de propiedade intelectual ou industrial.

Unha copia electrónica dos traballos superados quedará na Secretaría Virtual para o seu arquivo, e poderá ser utilizada na Universidade de Santiago de Compostela para usos académicos e de investigación, sempre coa mención específica aos seus autores/as. Para estes efectos o estudantado asinará a correspondente autorización e a declaración de que se trata dun traballo orixinal.

**Artigo 21. Deberes do estudantado.**

Os TFM deben ser traballos orixinais de elaboración propia e deben citarse debidamente as fontes que se tiveron en conta para a súa realización.

O incumprimento do indicado no apartado anterior supoñerá a cualificación de "suspenso" na convocatoria e o deber do/a titor/a e do tribunal que o detecte de poñelo en coñecemento do reitorado a efectos de iniciar as accións disciplinaras que procedan, de conformidade co artigo 16 da Normativa de avaliación do rendemento académico dos estudantes e de revisión de cualificacións.

Con carácter previo á autorización da defensa, poderá realizarse unha análise automatizada de control da vulneración de dereitos de propiedade intelectual. A partir desa análise, se a comisión con competencias en TFM considera que se vulneraron os citados dereitos, poderá denegar a defensa do traballo ao que se aplicará o indicado no parágrafo anterior.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

**Artigo 22. Uso dos TFM.**

O traballo e os desenvolvementos do TFM poderán ser utilizados na Universidade de Santiago de Compostela para usos académicos e de investigación, sempre con mención expresa aos seus autores.

**Artigo 23. Formularios e normas relativas ao TFM.**

A CT proporcionará modelos oficiais (Vid. ANEXO I) para todos os aspectos relacionados co TFM. A utilización dos devanditos modelos oficiais é obrigatoria.

Disposición adicional:

A CT é a encargada de velar polo cumprimento da normativa desenvolvida nesta lexislación e interpretala se fose necesario.

Disposición final:

Esta normativa entrará en vigor ao día seguinte da súa publicación no Boletín Oficial da Universidade de Santiago de Compostela (BOUSC).

ANEXO I

NORMAS XERAIS PARA A EDICIÓN DO TRABALLO DE FIN DE MÁSTER

Tamaño do papel: DIN A4

Tamaño da fonte: 12 puntos

Interlineado: 1,5 liñas

Recoméndase, de maneira aproximada, unha extensión máxima de 12.000 palabras (40 páxinas con interlineado 1,5) nas que non se incluirán imaxes e/ou figuras.

Aliñación dos parágrafos: xustificada

Marxes: superior e inferior 3,5 cm., dereita e esquerda; 3 cm.

Notas ao pé de páxina, pés de foto e gráficos: tamaño de fonte 10 puntos. Interlineado: sinxelo.

Normas de citación: recoméndase o emprego do Estilo Chicago ou APA pero non se permite o uso de normas de citación diferentes nun mesmo traballo.

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.

https://www.chicagomanualofstyle.org/book/ed18/frontmatter/toc.html

https://normas-apa.org

Este documento é de carácter informativo e non ten valor xurídico. Está elaborado unicamente a partir das normas publicadas en Lex.gal. Consulte a información contida ao respecto na sección de preguntas frecuentes.